

Raport ewaluacyjny po zrealizowaniu warsztatów w ramach ewaluacji ex-post przez uczestników w ramach projektu „Pomyśl zanim powtórzysz i wyślesz dalej – Przeciwdziałanie populizmowi, mowie nienawiści i fake news” realizowanego z funduszy programu Erasmus+

W ramach ewaluacji ex post po zakończeniu szkolenia każdy uczestnik miał 3 tygodnie na przeprowadzenie warsztatów w swoim kraju. Łącznie przeprowadzono 24 takie spotkania, w trakcie których uczestnicy dzielili się z lokalną młodzieżą wiedzą zdobytą podczas szkolenia w Polsce. Łącznie w warsztatach wzięło udział 144 osób średnio po 6 osób w grupie w krajach takich jak Polska, Bułgaria, Rumunia, Czechy i Grecja.

Grupę docelową do przeprowadzenia warsztatów stanowiła młodzież z krajów pochodzenia uczestników projektu, zainteresowana jego tematem. Wśród nich znajdowali się przede wszystkim nastolatki, głównie uczniowie liceów. Prezentując zajęcia trafili do różnych grup młodzieży, były to m.in. grupy tematyczne, osoby połączone wspólną działalnością czy uczniowie całych klas, kiedy warsztaty przeprowadzane były w szkołach.

Z analizy indywidualnych raportów wynika, iż najczęściej wykonywane warsztaty dotyczyły zagadnień hejtu i fake news'ów. Wspomniane tematy najczęściej interesują młodych ludzi, ponieważ spotykają się z nimi w codziennym życiu w trakcie korzystania z powszechnych mediów społecznościowych jak i kontaktach interpersonalnych. Nierzadko zdarza się, że młodzież nieświadomie ucieka się do rozprzestrzeniania fałszywych informacji (np. poprzez udostępnianie ich dalej) czy do używania hejtu (np. zostawiając komentarze pod filmami na Youtube czy postami influencerów lub nawet swoich znajomych). Warsztaty miały na celu uświadomienie młodych ludzi z zagrożeń jakie mogą je spotykać w związku z podanymi zagadnieniami jak i wyposażyć ich w narzędzia aby z nimi walczyć.

Do przeprowadzenia spotkań prowadzący korzystali z materiałów wypracowanych w trakcie mobilności. W głównej mierze były to scenariusze z przeprowadzonych warsztatów, które zrealizowane były dla młodzieży i nauczycieli I Liceum Ogólnokształcącego im. Stefana Żeromskiego w Pucku. Scenariusze zawierają metody jakimi zostają przeprowadzone warsztaty, materiały do wykorzystania oraz treści jakie zostaną przekazane uczestnikom.

W każdej grupie warsztatowej prowadzący przedstawili główne założenia projektu, w którym wzięli udział oraz na czym polega program Erasmus +. Przedstawione zostały korzyści płynące z udziału w tego typu wydarzeniach, w szczególności aby zachęcić młodych ludzi do udziału w wymianach młodzieży.

Po przedstawieniu siebie, organizacji, programu Erasmus+ zostały przeprowadzone tzw. Ice-breakery, czyli krótkie formy zabawowe mające na celu pobudzenie uczestników i ich ośmielenie. Następnie prowadzący przechodzili do realizacji tematu warsztatów. Najczęstszą formą była nauka poprzez gry, spowodowało to większe zaangażowanie młodzieży, ponieważ nie musiała ona jedynie słuchać i notować jak to zwykle odbywa się w szkołach na zajęciach lekcyjnych. Z przedstawionych raportów jak i zajęć przeprowadzonych w szkole w Pucku można zawnioskować, że taka forma aktywizuje wszystkich uczestników a przez to lepiej zapamiętają oni sam spotkanie oraz treści na nim przekazane.

Ciekawą formę interakcji zaprezentowano na warsztatach w Grecji, gdzie młodzież miała za zadanie narysować hasła przekazane przez prowadzącego. Hasła, które zostały przedstawione w formie mówionej, w ten sposób każdy wiedział dokładnie czego dotyczyły, jednak uczestnicy podane wyrażenia mieli zaprezentować w formie rysunku, co już znacznie skomplikowało zadanie. Wnioskiem osoby przeprowadzającej warsztat było, iż nawet najprostszy komunikat przekazany dalej za pomocą innej formy może całkowicie zmienić swoje znaczenie i zostać odebrany w różny sposób. Tak właśnie często odbywa się wymiana informacji za pomocą mediów.

Zwrócono uwagę aby przyswajając informacje zamieszczone w mediach podchodzić do nich krytycznie, sprawdzać ich źródło aby przyjmować jedynie rzetelne informacje.

Prowadząc zajęcia z młodzieżą prowadzący zmieniali również gotowe scenariusze wypracowane na potrzeby zajęć w Liceum Ogólnokształcącym w ramach upowszechniania, tak aby były one dostosowane do potrzeb młodzieży. Takim przykładem jest dostosowanie gdy odnośnie stereotypów gdzie na kartce znajdującej się na czole lub plecach (tak aby nie znał jej treści), każdy uczestnik miał opis „kim jest”. Następnie pozostali gracze zamieszczali negatywne stereotypy na jego temat, a osoba, która była negatywnie komentowana musiała się odnieść do tego jak się czuła czytając komentarze oraz co by zrobiła w takiej sytuacji. W pierwotnej wersji gry brane były pod uwagę różnorodne stereotypy, jak płeć, miejsce zamieszkania, sytuacja rodzinna czy narodowość. W jednak z wersji użytej podczas warsztatów w swoim kraju, jeden z prowadzących postanowił użyć jedynie grup dyskryminowanych ze względu na jego narodowość. Na tym przykładzie wyjaśnione zostało w jaki sposób szerzenie stereotypowych treści (gdzie jak powszechnie wiadomo są one wykorzystywane w każdej dziedzinie życia) może również bardzo skrzywdzić drugą osobę, kiedy wypowiadamy się na jej temat całkowicie nie znając jej.

Również w trakcie przeprowadzania warsztatów wszystkie treści przekazywane były za pomocą gier i zabaw. Zaangażować młodzież w zajęcia można również za pomocą otwartej dyskusji jak również zaprezentował to jeden z uczestników. Zaangażował on grupę do dyskusji na temat jak fałszywe wiadomości, mowa nienawiści i populizm rozprzestrzeniają się w kanałach mediów społecznościowych. Każdy z uczestników miał możliwość wypowiedzi przez to wymieniali się swoimi spostrzeżeniami, doświadczeniami i wiedzą. W trakcie jak i po dyskusji prowadzący wyjaśniał zasady funkcjonowania tych zjawisk oraz przedstawiał narzędzia jakimi należy się posługiwać w walce z populizmem i jego działaniami.

Jak wynika z przedstawionych raportów zarówno uczestnicy jak i prowadzący wskazywali, iż było to dla nich ciekawe doświadczenie. Młodzież miała okazję brać udział w interaktywnych zajęciach z tematy, który dotyczy ich codziennego życia. Natomiast prowadzący, czyli uczestnicy Training Course'a w Gdyni mogli samodzielnie wykorzystać zdobytą wiedzę i przygotować zajęcia dla młodzieży. Przyczyniło się to do wzrostu ich doświadczenia oraz pewności siebie przy pracy z młodymi ludźmi.

WORKSHOP PLAN 1.

Topic: **Hate speech**

Objectives:

- To make students aware of the essence of hate speech
- Interactive experience of hate speech
- To show that sometimes hate speech is used unconsciously
- Promote empathy towards diversity

Methods:

- Game
- Brainstorming/Associations
- Reflection
- Discussion

Materials:

Prepare before workshop: paper crowns, tape, stickies with different roles (ex. drug addict, 15-year-old pregnant girl, millionaire wife, etc.), markers/chalks

Procedure:

Introduction:

1. Who are we?
2. What is Erasmus +
(~5min)

Main phase:

1. Introduction to the game and assigning the roles
2. Game – each participant receives a role of which they are unaware (it is attached on their forehead with a paper crown/stickie). On the back of each participant will be attached a blank sheet of paper. During the game, all participants shuffle and have to write their opinion about the role of the other on the piece of paper, without actually mentioning the role.
3. Reflection on the game through sharing the experience of 5-6 volunteers
 - Meanwhile the team writes on the board keywords in the form of a brainstorming.
 - Revelation of all roles.(~25min)

Evaluation:

1. Based on the Brainstorming during reflection we revile the topic of the workshop.
 2. Discussion with the students on the topic
 3. Closing the workshop with quotes from our personal experience with hate speech.
- (~10min)

WORKSHOP PLAN 2

Topic: How to contract the hate speech?

Objectives:

- Understand what is HS
- Know how to handle the situations when HS is used – tools
- Applying the tools in their daily life

Methods:

- Energizer
- Brainstorming + discussion, active teaching through their own words
- Case studies game – learning through cooperation
- Menti game – interactive game with their phones used also as a reflection, feed back

Materials:

Printed material with case studies, video projector for Menti, own phones

Procedure:

- **Introduction:** Who are we? What is Erasmus + Program? (+-2 min)
- Main phase:
 1. Energizer – questions, sitting standing (+-3 min)
 2. Intro about the topic- start brainstorming, definition (+-5 min)
 3. Case studies - short stories of people who had something to do with hate speech. students will have the task of putting themselves in the place of the people described in the stories and telling how they felt and what they would do (+-20 min)

4. Menti game- quiz about hate speech, mind map, associations with hate speech, summary, questions from students (+-10min)

Evaluation:

1. Based on the Brainstorming during Menti game
2. Discussion with the students on the topic
3. Closing the workshop with quotes from our personal experience with hate speech.
(+-5min)

WORKSHOP PLAN 3

Topic: Fake news (as a populist tool) and how to recognise fake news real information

Objectives: Students will be able to:

- Identify and know the meaning of terms related to populism and fake news
- Know how to differentiate the fake news/ information from the real one
- To develop skills in oral language
- To critically evaluate ideas and beliefs and draw logical conclusions

Methods:

- Brainstorming,
- discussions
- group work

Materials:

- video projector
- post-its
- worksheets

Procedures:

Introduction:

1. Welcome (5 min)
2. Energiser (5 min)

Main phase:

Task 1: Students are asked to write on the board as many words related to main word “FAKE”. Any suggestions would be useful as long as they reach the word “NEWS”. They also have the word “POPULISM” written on the board as the middle point of another spidergram. They are asked to explain the word if they have any ideas.

Task 2: The journalist introduces two factfiles about two imaginary politicians belonging to the right and left wings, but only one of them is populist. Then he asks the two politicians to introduce themselves and speaks about themselves for one minute.

The students are given handouts with their speeches and asked to identify the pieces of information they think belong to populism and underline them.

Task 3: They choose the ideas they think are populist and write the corresponding number on their post-it. Then they go to the board and stick it to the right column.

WORKSHOP PLAN 4

TOPIC: **POPULISM AND HOW TO RECOGNISE IT**

OBJECTIVES: Participants:

- Know what is populism
- Are able to recognise populists
- Know how to recognise populist language

METHODS: brain-storming, discussion

MATERIALS: markers, post-its, computer with projector and Wi-fi

PROCEDURE:

- 1) Introduction – 5 min
- 2) Main phrase:
 - Task 1: brain-storming “what comes to your mind when you hear the word populism?” – 5 min
 - Task 2: watching Donald Trump’s pre-election speech and discussion on the characteristics of the used language – 10 min
 - Task 3: energizer connected to environment – 5 min
 - Task 4: watching Greta Thunberg’s speech for the UN and discussion on the similarities to the Donald Trump’s speech – 10 min
- 3) Evaluation, summing-up – 5 min

Materials for WORKSHOP 2 (case study):

You are a 16-year-old girl gamer and you are playing with unknown people. In one moment you receive this message: **Go back to the kitchen!**

- How would you react?
- How would you persuade them to change the behaviour?
- How you can make women gamers feel supported?

You are an YT influencer posting videos about social problems and politics. Your recent video was about the parliamentary elections. You read the comments and you see these: **You leftist, get out of this country! I will find you and kill you!**

- What would you do in this situation as the YouTuber?
- How would he feel?
- What you can do as the other person watching his videos?
- How can you disagree without using hate speech?

You are a refugee teenager from Syria living in Poland trying to start a new life here. You saw an online campaign about the economic crisis in Poland and it presents that it is the fault of immigrants and refugees. Also, the media shows that immigrants are violent and cause problems.

- How would you feel in the situation of the teenager?
- What would you think?
- How would you react?
- How we as a society can change this stereotype?

You are a member of a class where you have a disabled friend on a wheelchair. You notice that one classmate is making fun of your friend. He says **“You are always late! I don’t want to work with you again you slow turtle!”**

- What would you do?
- Would you defend him (stand for him)?
- How would your friend feel about it?
- Do you think the teachers can prevent it and help the situation?

You are a 16-years-old homosexual boy. You don’t know how to speak about it with your family. You have a very close relationship with your grandmother, but you don’t know how to tell her because you have a fear she will not accept it and she will be disappointed with you. You heard from some friends that have told it to their grandparent and their reaction was **“Oh no! Are you sick?!”**

- How would you feel about it?
- How would you solve the situation?
- How the homosexual community can help the youths to feel free to express their selves?

Quotes about Hate Speech

„That feelings of love and hate make rational judgments impossible in public affairs, as in private affairs, we can clearly enough see in others, though not so clearly in ourselves.”

– **Herbert Spencer**

“Where there is love there is life.”

– **Mahatma Gandhi**

“Don’t hate what you don’t understand.”

– **John Lennon**

“Attacking people with disabilities is the lowest display of power I can think of.”

– **Morgan Freeman**

“Sometimes I wonder if I’m as famous for my wheelchair and disabilities as I am for my discoveries.”

– **Stephen Hawking**

“In the practice of tolerance, one’s enemy is the best teacher.”

– **The Dalai Lama**

“Why is it that, as a culture, we are more comfortable seeing two men holding guns than holding hands?”

– **Ernest Gaine**

“Misunderstanding arising from ignorance breeds fear, and fear remains the greatest enemy of peace.”

– **Lester B. Pearson**

“No one is born hating another person because of the colour of his skin, or his background, or his religion. People must learn to hate, and if they can learn to hate, they can be taught to love, for love comes more naturally to the human heart than its opposite.”

– **Nelson Mandela (1994)**

“Darkness cannot drive darkness; Light can do that. Hate cannot drive out hate; Love can do that.”

– **Martin Luther King (1963)**